

Update monitor acceptatie coronamaatregelen door burgers: toename acceptatie hygiënemaatregelen, afname acceptatie bezoekverbod verpleeghuizen en scholen sluiten

Factsheet op basis van vijf metingen, in week 14, 16, 18, 20 en 42

Marloes Meijer, Anne Brabers en Judith de Jong

De Nederlandse overheid heeft verschillende maatregelen genomen om de uitbraak van het coronavirus Sars-CoV-2, dat de ziekte COVID-19 veroorzaakt, tegen te gaan. Om de corona-aanpak te laten slagen is het van belang dat mensen in Nederland de maatregelen accepteren. Binnen het Nivel Consumentenpanel Gezondheidszorg is daarom tussen eind maart en half mei 2020 op vier momenten onderzocht hoe lang burgers vinden dat verschillende maatregelen in de aanpak van het coronavirus mogen duren. Vanwege een toename van het aantal besmettingen en een aanscherping van de coronamaatregelen is half oktober 2020 opnieuw aan leden van het Consumentenpanel gevraagd wat zij van de getroffen maatregelen vinden. De resultaten laten zien dat de acceptatie van de hygiënemaatregelen groot is. Deze acceptatie is toegenomen in de periode dat het onderzoek is uitgevoerd. Er is minder steun voor een bezoekverbod in verpleeghuizen en het sluiten van de scholen. De acceptatie van deze maatregelen is afgenomen gedurende de onderzoeksperiode. Ook de acceptatie van het sluiten van eet- en drinkgelegenheden, publieke locaties en niet-noodzakelijke winkels is afgenomen gedurende de onderzoeksperiode.

De Nederlandse overheid heeft maatregelen genomen om verspreiding van het coronavirus te beperken. Deze maatregelen zijn erop gericht om het virus maximaal te controleren, overbelasting van het Nederlandse zorgsysteem tegen te gaan en kwetsbare groepen te beschermen [1]. Er zijn verschillende maatregelen getroffen sinds de uitbraak van het virus, waaronder hygiënemaatregelen, thuiswerken indien mogelijk, het houden van 1,5 meter afstand van anderen buiten het eigen huishouden, het sluiten van scholen en de kinderopvang, het sluiten van eet- en drinkgelegenheden en het verbieden van evenementen en bijeenkomsten. Om de corona-aanpak te laten slagen is het van belang dat mensen in Nederland de maatregelen accepteren. Op verzoek van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) monitorde het Nivel daarom van eind maart tot half mei 2020 met behulp van een online vragenlijst onder leden van het Nivel Consumentenpanel Gezondheidszorg hoe lang burgers vinden dat verschillende maatregelen in de aanpak van het coronavirus mogen duren [2, 3, 4, 5]. Vanwege een toename van het aantal besmettingen en een aanscherping van de coronamaatregelen zijn een aantal van deze maatregelen in oktober 2020 opnieuw voorgelegd aan leden van het Consumentenpanel [6]. Deze factsheet geeft inzicht in hoe lang burgers vinden dat de verschillende maatregelen in de aanpak van het coronavirus mogen duren en in hoeverre dit verandert over tijd.

Acceptatie van bezoekverbod in verpleeghuizen en het sluiten van scholen is het laagst

Er bestaan verschillen in de mate waarin burgers de maatregelen die door de overheid zijn genomen om de verspreiding van het coronavirus te beperken accepteren. De maatregel waarvoor bij het

meetmoment in oktober de minste steun was, is een bezoekverbod in verpleeghuizen. Een kwart (24%) van de respondenten vindt dat deze maatregel zo lang mag duren als nodig is (zie figuur 1). Ook was er bij dit meetmoment onder relatief weinig respondenten steun voor het sluiten van scholen (32%), een totale lockdown (39%) en het sluiten van niet-noodzakelijke winkels (40%). Meer respondenten steunden de hygiënemaatregelen. In oktober gaven negen op de tien respondenten aan dat de maatregel goed de handen wassen, hoesten en niezen in de binnenkant van de elleboog en papieren zakdoekjes gebruiken (91%) en de maatregel geen handen schudden (91%) zo lang mogen duren als nodig is.

Acceptatie van hygiënemaatregelen, thuisblijven bij klachten, thuiswerken als dat kan, 1.5 meter afstand houden, zoveel mogelijk thuisblijven en verbod op groepsvorming is toegenomen

Wanneer we de acceptatie van de maatregelen in de periode eind maart tot half oktober vergelijken, zien we een toename van het draagvlak voor de maatregel goed de handen wassen, hoesten en niezen in de binnenkant van de elleboog en papieren zakdoekjes gebruiken en de maatregel geen handen schudden. De acceptatie van beide maatregelen nam in de periode van eind maart tot half oktober toe van 79% naar 91% (zie figuur 1). Ook voor de maatregelen thuisblijven bij klachten (72% naar 82%), thuiswerken als dat kan (68% naar 83%), 1,5 meter afstand houden van anderen buiten het eigen huishouden (73% naar 87%), zoveel mogelijk thuisblijven (66% naar 70%) en een verbod op groepsvorming (69% naar 76%) is over de hele periode een toename te zien van het percentage dat vindt dat de maatregel zo lang mag duren als nodig is.

Acceptatie van het sluiten van scholen, eet- en drinkgelegenheden, publieke locaties en niet-noodzakelijke winkels is afgenomen

In de periode van eind maart tot half oktober zien we een afname van het percentage respondenten dat aangaf dat het sluiten van scholen (60% naar 32%), eet- en drinkgelegenheden (64% naar 45%), publieke locaties (66% naar 45%) en niet-noodzakelijke winkels (49% naar 40%) zo lang mag duren als nodig is (zie figuur 1). Ook het draagvlak voor een bezoekverbod in verpleeghuizen is afgenomen van 47% naar 32%.

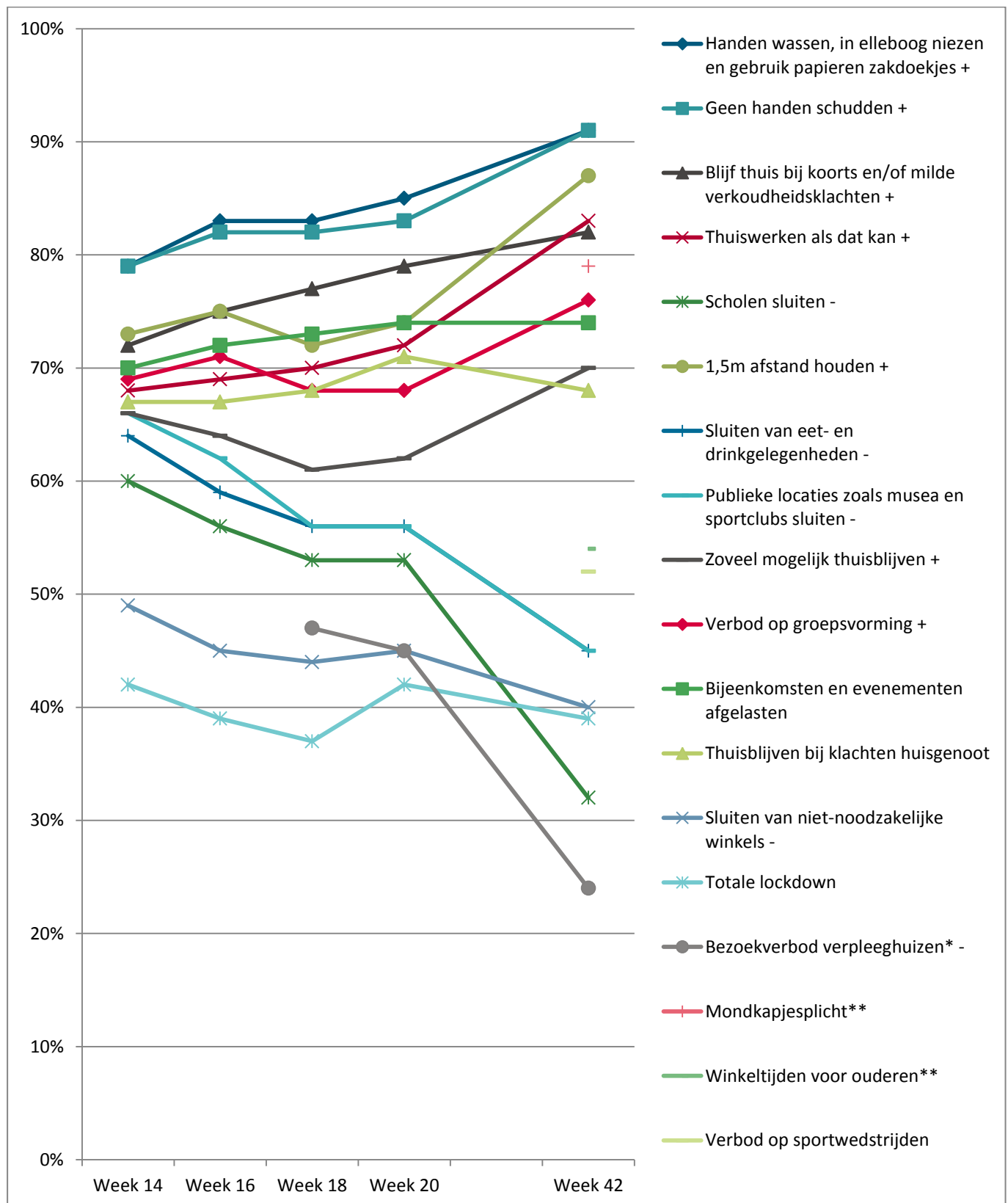
Acceptatie van het afgelasten van bijeenkomsten en evenementen, thuisblijven bij klachten van een huisgenoot en een totale lockdown is niet veranderd

Over de hele periode gezien is er geen verandering van de acceptatie van de maatregelen bijeenkomsten en evenementen afgelasten, thuisblijven bij klachten van een huisgenoot en een totale lockdown. Kijken we naar de verschillende meetmomenten, dan zien we dat het draagvlak voor de maatregelen thuisblijven bij klachten van een huisgenoot en een totale lockdown schommelt. Na een toename van het draagvlak voor deze maatregelen tussen het derde (eind april) en vierde (half mei) meetmoment is er sprake van een afname van het draagvlak tussen het vierde (half mei) en vijfde (half oktober) meetmoment (zie figuur 1).

Mondkapjesplicht, speciale winkeltijden voor ouderen en verbod op sportwedstrijden

Bij het meetmoment half oktober zijn de maatregelen het verplicht dragen van een mondkapje in publieke binnenruimtes, speciale winkeltijden voor ouderen en een verbod op sportwedstrijden toegevoegd aan de vragenlijst. Acht op de tien (79%) respondenten gaven aan dat een mondkapjesplicht zo lang mag duren als nodig is. Vergeleken met de andere maatregelen is het draagvlak voor de mondkapjesplicht groot. Voor speciale winkeltijden voor ouderen en een verbod op sportwedstrijden vindt respectievelijk 54% en 52% dat deze maatregelen zo lang mogen duren als nodig is (zie figuur 1). Deze horen daarmee tot de minder geaccepteerde maatregelen. We weten niet wat de ontwikkeling in het draagvlak is voor deze maatregelen, omdat we maar één meetmoment hebben.

Figuur 1. Ontwikkeling van het percentage respondenten dat aangeeft dat de maatregel zo lang mag duren als nodig (n=2302-2726, gewogen)

+ Over de hele onderzoeksperiode gezien is er sprake van een significante toename van het draagvlak.
 - Over de hele onderzoeksperiode gezien is er sprake van een significante afname van het draagvlak
 Wanneer er geen + of - achter een maatregel staat, is het draagvlak niet significant veranderd over de tijd.

* Deze maatregel is toegevoegd aan de vragenlijst vanaf meetmoment 3.

** Deze maatregel is toegevoegd aan de vragenlijst bij meetmoment 5. Een vergelijking door de tijd is daarom niet mogelijk.

Tot slot

Uit ons onderzoek blijkt dat het draagvlak voor hygiënemaatregelen, zoals het wassen van de handen, het grootst is en gedurende het onderzoek verder is gestegen. Ook is gebleken dat de acceptatie van de maatregelen 1,5 meter afstand houden, thuisblijven bij klachten en thuiswerken als dat kan groot is. Deze maatregelen zijn relatief eenvoudig en individueel toe te passen. Voor een bezoekverbod in verpleeghuizen en het sluiten van scholen is minder steun. De acceptatie van deze maatregelen is ook afgenomen in de periode van eind maart tot half oktober. Ook het draagvlak voor het sluiten van eet- en drinkgelegenheden, publieke locaties en niet-noodzakelijke winkels is afgenomen gedurende de onderzoeksperiode. Een mogelijke verklaring voor de afname van de acceptatie van deze maatregelen is dat er meer inzicht is in de negatieve gevolgen van de maatregelen, zoals economische schade, eenzaamheid onder ouderen en kinderen die een leerachterstand oplopen [7, 8, 9]. De maatschappelijke impact van een maatregel lijkt dus samen te hangen met de mate van acceptatie.

Het onderzoek

In de periode 30 maart - 17 mei 2020 ontvingen ruim 3.250 leden van het Consumentenpanel Gezondheidszorg op vier momenten, in week 14, 16, 18 en 20, een online vragenlijst over de maatregelen die door de Nederlandse overheid zijn genomen om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. In week 42 werden deze maatregelen vanwege een toename van het aantal besmettingen en een aanscherping van de coronamaatregelen opnieuw voorgelegd aan het merendeel van deze panelleden (N=3.065). Op 13 oktober 2020 zijn strengere maatregelen aangekondigd. De vragenlijst is verstuurd op 15 oktober 2020 en kon tot en met 22 oktober worden ingevuld. Respondenten konden in de vragenlijst aangeven hoe lang zij vinden dat verschillende maatregelen in de aanpak van het coronavirus mogen duren. Daarbij konden ze kiezen uit de volgende antwoordopties: deze maatregel had niet ingevoerd moeten worden, maximaal 2 weken, 2 weken tot 1 maand, 1 tot 2 maanden, 2 tot 4 maanden, 4 tot 6 maanden en zo lang als nodig. In deze factsheet zijn de respondenten die vinden dat een maatregel zo lang mag duren als nodig is afgezet tegen de respondenten die voor één van de andere antwoordopties kozen.

Tabel 1 Het aantal verzonden en ontvangen vragenlijsten en kenmerken van deelnemers per week

Week van verzending vragenlijst	14 (30/3 - 5/4)	16 (13/4 - 19/4)	18 (27/4 - 3/5)	20 (11/5 - 17/5)	42 (15/10 - 22/10)
Aantal verzonden vragenlijsten	3.261	3.263	3.261	3.261	3.065
Aantal vragenlijsten meegenomen in analyses	2.710	2.726	2.654	2.705	2.302
% respons	83%	84%	81%	83%	75%
% man/vrouw	49/51	50/50	50/50	50/50	52/48
Gemiddelde leeftijd	65 (25-93jr)	65 (25-93jr)	65 (25-93jr)	66 (25-93jr)	66 (27-93jr)

Analyses

Om de resultaten van de verschillende weken met elkaar te kunnen vergelijken, zijn de resultaten gewogen (voor meer informatie zie [10]: Brabers, Meijer, Hooiveld en De Jong, Monitor griepachtige klachten en uitbraak van het coronavirus. Het perspectief van de burger. Methodologische verantwoording, Nivel: 2020). Door middel van regressieanalyse is vastgesteld of de verandering van de acceptatie van de maatregelen door de tijd significant is. Daarbij is gecontroleerd voor leeftijd en geslacht. Bij het vaststellen van het significantieniveau hebben we een p-waarde gehanteerd van 0.05. Als er wordt gesproken van een toename of afname, is er sprake van een significante toename of afname.

Het Consumentenpanel Gezondheidszorg

Het Nivel Consumentenpanel Gezondheidszorg peilt hoe burgers in Nederland denken over de gezondheidszorg en wat hun ervaringen zijn met die zorg. Deze informatie wordt verzameld in peilingen. Peilingen zijn vragenlijsten die schriftelijk en/of via internet worden afgenomen. Per jaar worden er momenteel zo'n acht peilingen gehouden, waarbij ieder panellid ongeveer drie vragenlijsten per jaar krijgt voorgelegd.

Het panel bestaat momenteel uit ongeveer 12.000 personen van achttien jaar en ouder. Van deze panelliden is een groot aantal achtergrondkenmerken bekend, zoals leeftijd, geslacht en opleidingsniveau. Om met het panel een representatieve afspiegeling te kunnen vormen van de algemene bevolking in Nederland, worden regelmatig nieuwe leden geworven. Aanvulling is nodig om het natuurlijk verloop (zoals het overlijden van panelliden of het niet doorgeven van een adreswijziging na verhuizing) te compenseren. Mensen kunnen zichzelf niet aanmelden als panellid, maar kunnen alleen lid worden als zij hiervoor benaderd worden. Daarnaast worden panelliden die langer lid zijn van het panel uitgeschreven om leereffecten te voorkomen.

U vindt deze publicatie en alle andere Nivel-publicaties op www.nivel.nl/publicaties.

Meer informatie over het Consumentenpanel: ga naar www.nivel.nl/consumentenpanel of e-mail naar consumentenpanel@nivel.nl. Ook kunt u de volgende publicatie downloaden: Consumentenpanel Gezondheidszorg: basisrapport met informatie over het panel (2015) [11].

Titelgegevens van deze publicatie

De gegevens uit deze publicatie mogen met de volgende bronvermelding worden gebruikt: Meijer, M., Brabers, A. & De Jong, J. Update monitor Acceptatie coronamaatregelen door burgers: toename acceptatie hygiënemaatregelen, afname acceptatie bezoekverbod verpleeghuizen en sluiten scholen. Factsheet op basis van vijf metingen, week 14, 16, 18, 20 en 42. Utrecht: Nivel, 2020.

Bronnen

- [1] Rijksoverheid. Nederlandse aanpak en maatregelen tegen het coronavirus. Geraadpleegd op 29 oktober 2020, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/nederlandse-maatregelen-tegen-het-coronavirus>.
- [2] Holst, L., Brabers, A., & de Jong, J.D. Hoe lang accepteren burgers diverse maatregelen om de verspreiding van het Coronavirus te beperken? Meetmoment 1 (30/3 – 5/4 2020). Utrecht: Nivel, 2020.
- [3] Holst, L., Brabers, A., & de Jong, J.D. Hoe lang accepteren burgers diverse maatregelen om de verspreiding van het Coronavirus te beperken? Meetmoment 2 (13/4 – 19/4 2020). Utrecht: Nivel, 2020.
- [4] Holst, L., Brabers, A., & de Jong, J.D. Hoe lang accepteren burgers diverse maatregelen om de verspreiding van het Coronavirus te beperken? Meetmoment 3 (27/4 – 3/5 2020). Utrecht: Nivel, 2020.
- [5] Holst, L., Brabers, A., & de Jong, J.D. Hoe lang accepteren burgers diverse maatregelen om de verspreiding van het Coronavirus te beperken? Meetmoment 4 (11/5 – 17/5 2020). Utrecht: Nivel, 2020.
- [6] Meijer, M., Brabers, A., & de Jong, J.D. Hoe lang accepteren burgers diverse maatregelen om de verspreiding van het Coronavirus te beperken? Meetmoment 5 (15/10 – 22/10 2020). Utrecht: Nivel, 2020.

- [7] Oomkes, L. Planbureau: Gevolgen corona voor economie en overheid ongekend. Geraadpleegd op 9 november 2020, via <https://www.trouw.nl/economie/planbureau-gevolgen-corona-voor-economie-en-overheid-ongekend~bc9e4264/>.
- [8] ANBO. ANBO vreest voor eenzaamheid ouderen in tweede coronagolf. Geraadpleegd op 9 november 2020, via <https://www.anbo.nl/nieuws/anbo-vreest-voor-eenzaamheid-ouderen-in-tweede-coronagolf#>.
- [9] RLT Nieuws. Vooral kinderen van laagopgeleide ouders hebben leerachterstand door corona. Geraadpleegd op 9 november 2020, via <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5194800/leerachterstand-scholen-school-kind-kinderen-ouders-niveau-laag>.
- [10] Brabers, A., Meijer, M., Hooiveld, M. en De Jong, J. Monitor griepachtige klachten en uitbraak van het coronavirus. Het perspectief van de burger. Methodologische verantwoording. Utrecht: Nivel, 2020.
- [11] Brabers A.E.M, Reitsma-van Rooijen, M. & de Jong, J.D. Consumentenpanel Gezondheidszorg: basisrapport met informatie over het panel (2015). Utrecht: Nivel, 2015.